

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Шевцова С.А., к.т.н., доцент кафедри економічної теорії та права

ДВНЗ «ПДАБА», м. Дніпропетровськ, Україна

Чимбар А.О., Кравченко А.В., студенти ДВНЗ «ПДАБА»,

м. Дніпропетровськ, Україна

Важливою умовою реалізації інвестиційно-інноваційних проектів модернізації національної економіки є залучення необхідних для цього фінансових ресурсів. За статистичними даними основним джерелом фінансування інновацій в Україні є власні кошти підприємств (у різні роки – від 60% до майже 90% загальної суми витрат на такі цілі). Фінансова підтримка інноваційної діяльності підприємств за рахунок коштів державного бюджету залишається вкрай низькою. Навіть у 2010-2011 рр., коли інвестиційні видатки з державного бюджету стрімко нарощувалися (здебільшого, у зв'язку з підготовкою до Євро-2012) і досягли 5% ВВП (близько 10 млрд. дол., або 27% доходів зведеного бюджету), за рахунок бюджетних коштів було профінансовано лише 1% загальних витрат на інновації.

До джерел фінансування реального сектора економіки відносять заощадження домогосподарств, які, за наявності ефективного механізму трансформації, перетворюються на капітал, необхідний для зростання й розвитку виробництва. Заощадження домогосподарств розвинутих країн інвестуються переважно у корпоративні цінні папери, активно залучаються до обігу через фондовий ринок, інвестиційні фонди, страхові компанії та пенсійні фонди. В Україні населення традиційно зберігає заощадження у вигляді готівки та банківських вкладів. За останні роки обсяг депозитів населення в українських банках істотно зріс і, станом на 1 серпня 2012 р., склав 342 млрд. грн. (або 42,75 млрд. дол. у валютному еквіваленті), що є на 5% більше, ніж до кризи 2008-2009 рр. До інших форм розміщення заощаджень, спрямованих на прямі та опосередковані інвестиції у цінні папери, більшість населення ставить з недовірою. Істотна проблема і в тому, що на руках населення перебуває понад 50 млрд. дол. та, згідно з інформацією НБУ станом на 1 лютого 2012 р., 185 млрд. грн., які виключаються з інвестиційного процесу, спричиняють одночасно і зменшення споживання, і скорочення інвестиційних ресурсів суспільства. Головною причиною цієї ситуації є недостатньо ефективна діяльність вітчизняного фондового ринку.

Вирішити проблему модернізації вітчизняної промисловості, з огляду на величезний обсяг потрібних для цього фінансових ресурсів неможливо без залучення іноземних інвесторів. Особливе місце у структурі світового ринку позикових капіталів займають міждержавні банки і валютні фонди. Основними джерелами надання відповідних коштів є МВФ, Світовий банк та ЄБРР, співробітництво з якими є для України доцільним з огляду на хронічний дефіцит бюджетів, періодичне виникнення труднощів із стабільністю валюти, недостатність коштів для проведення необхідних реформ тощо.

Серед іноземних інвесторів доцільно виокремити офшорні компанії, які фактично належать резидентам України. Ці компанії є номінальними власниками багатьох вітчизняних підприємств, приватизованих за рахунок частини тіньових капіталів, вивезених з України за роки незалежності без оподаткування. За оцінками експертів, за 21 рік було виведено до офшорів 167 млрд. дол., тобто кожного року з української економіки йшло по 8 млрд. дол. Україна входить до країн-«лідерів» за обсягом відпливу тіньового капіталу з країни, і цей капітал має розглядатися як потужний незадіяний інвестиційний ресурс.

Зазначені капітали можуть уже найближчим часом стати потужним стартовим поштовхом для оновлення економіки України та прискореного підвищення її конкурентоспроможності. Для цього, на наш погляд, необхідно прийняти політичні рішення, спрямовані на стимулювання власників цих капіталів до їх використання для модернізації своїх же українських підприємств і створення нових імпортозаміщуючих виробництв, без втрати контролю над цими ресурсами.